

En smuk fortælling om menneskets ubodelige ensomhed

FOTO: DAVID STJERNHOLM

Jesper Just: Servitudes.

★★★★☆

Charlottenborg, Nyhavn 2, København.
Åben tirsdage-fredage 12-20,
lørdage-søndage 11-17. Til 11. august.

Af Torben Weirup tow@berlingske.dk

Indespærring er et gennemgående tema i Jesper Justs værk, som det har udfoldet sig med stadig større vægt siden årtusindskiftet.

Psykologisk indespærring. Mental udgrænsning i forhold til omverdenen. Undertiden fysisk afgrænsning, som når personer i Jesper Justs gennemgående æstetisk frapperende, smukke videoværker er kørestolsbrugere eller på anden måde handikappede.

Jesper Just forlod kunstakademiet i nullernes første år med overrumplende videofortællinger om at bryde ud. Så kom sære mørke film med scener henlagt til den øde havnefront eller ditto parkeringskælder eller striplubbens ensomme fællesskab. Det var beretninger om mænds amputerede følelser, indespærring i den forkerte krop eller køn. Meget bedre så det ikke ud hos kvinderne, der i Jesper Justs analyse kunne fremstå neurotiske eller seksuelt overspændte.

Synd for menneskene

Mænd uden følelser. Kvinder med for mange følelser. Nu er turen på Jesper Justs nye udstilling på Charlottenborg, »Servitudes«, kommet

til den ganske unge pige, der har en autistisk fremtoning, som mere end én gang i udstillingens indbyrdes sammenhængende videofortællinger leder tanken hen på klimakorstogets Jeanne d'Arc.

Men mens Greta Thunberg er en skikkelse med et budskab og en sag, er børnene i Jesper Justs nye værk mere optagede af deres eget projekt, at overkomme et handicap eller en psykologisk begrænsning eller at erkende den ubodelige ensomhed i en moderne verden, afspejlet af stål-og-glas-arkitekturen.

I dette tilfælde One World Trade Center som Jesper Just kalder en arkitektonisk protese; en udfyldning af et byrum, der skal dække over et traume.

Og hvad i alverden skulle New York ellers have gjort? Lade Ground Zero ligge som et bombekrater? Eller rejse nye bygninger for at vise, at når vi bliver ramt, begynder vi forfra og arbejder dernæst smerten?

Det er det sidste, flere af personerne i Jesper Justs film forsøger, mens andre tilsyneladende giver op i forhold til den situation, de er i, fordi de er indespærrede på grænsen til en form som slaveri.

Skønt lærrederne er store, så de levende billeder folder sig dragende ud på væggene, er der noget klaustrofobisk over udstillingsarkitekturen, og i hvert fald én besøgende opgav på halvvejen, da jeg selv så udstillingen.

Som for fysisk at understrege følelsen af indspærring og begrænsning, er det ikke sådan lige til at komme ind i udstillingen. Der er forhindringer og besvær, men belønningen er der, for udstillingen er interessant, fordi

Hvem er Jesper Just?

Jesper Just, der er født i 1974, blev 1997 til 2003 uddannet på Det Kongelige Danske Kunstakademi.

Han har fra begyndelsen af sin karriere arbejdet med video med ofte professionelle skuespillere og et påfaldende højt teknisk niveau.

I 2013 repræsenterede Jesper Just Danmark på biennalen i Venedig. Hans værker er blevet vist og erhvervet af førende museer verden over.

Jesper Just er blandt andet blevet hædret med Eckersberg Medaljen og modtog tidligere på året Ny Carlsbergfondets kunstnerpris.

den fortæller indtrængende historier om det at være menneske. Med begrænsninger og sårbarhed. Og om at leve i en kold moderne verden, kendetegnet af menneskelig isolation.

Udstilling med benspænd

Man bevæger sig ind i udstillingen via ramper til kørestolbrugere og til dels rundt på stilladser i de halvmørke, varme sale, og først var jeg i tvivl om, hvorvidt det gav mening eller var staffage, stuk eller et påfund? Som for at anslå et arkitektonisk tema, der fuldt udfoldes i optagelserne af den moderne arkitektur.

Men som man bevæger sig rundt i salene, konstaterer man, hvordan nogle film og nogle lyseffekter til sammen giver en særegen fortættet fornemmelse. Det er som at befinde sig i den store ventesal; det er den, der er i vakuummet før dødsriget eller den store tomhed, eller hvad der nu er. Imens ser man så levende billeder af det bedrøvelige - forspildte? - liv på Jorden, hvad enten personerne nu holder desillusionerede enetaler i højhuset med en fremmedgørende by uden for panoramavinduerne eller apatisk banker på bygningens ruder med en lille sten.

Ligesom mange af Jesper Justs tidligere værker fortæller »Servitudes« om indespærring - men som det også har været tilfældet med mange af hans tidligere værker, kan man opleve udstillingen som en tilskyndelse til at overveje, hvordan man selv privat eller professionelt er begrænset, og at bryde ud af isolationen og bruge sit liv så godt, man nu kan. Ligesom World Trade Center blev genrejst efter terrorangrebet.